HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI FUNCȚIEI PUBLICE A UNIUNII EUROPENE (Camera a doua)

14 octombrie 2010*

„Funcție publică — Agenți contractuali — Remunerație — Alocații familiale — Cuplu de persoane de același sex — Alocație pentru locuință — Condiție de acordare — Acces la căsătorie civilă — Noțiune — Articolul 1 alineatul (2) litera (c) punctul (iv) din anexa VII la statut”

În cauza F-86/09,

având ca obiect o acțiune introdusă în temeiul articolelor 236 CE și 152 EA,

W, agent contractual la Comisia Europeană, domiciliat la Bruxelles (Belgia), reprezentat de É. Boigelot, avocat,

reclamant,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de domnii J. Currall și D. Martin, în calitate de agenți,

pârâtă,

TRIBUNALUL FUNCȚIEI PUBLICE (Camera a doua),

compus din domnul H. Tagaras (raportor), președinte, domnul S. Van Raepenbusch și doamna M. I. Rofes i Pujol, judecători,

grefier: domnul R. Schiano, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 15 aprilie 2010,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea introductivă primită prin fax la grefa Tribunalului la 21 octombrie 2009 (originalul fiind depus a doua zi), W solicită anularea deciziilor Comisiei Comunităților Europene din 5 martie 2009 și din 17 iulie 2009, prin care nu i s-a acordat alocația pentru locuință prevăzută la articolul 1 din anexa VII la Statutul funcționarilor Uniunii Europene (denumit în continuare „statutul”).

* Limba de procedură: franceza.

Cadrul juridic

2 Articolul 13 alineatul (1) CE prevede:

„Fără a aduce atingere celorlalte dispoziții din prezentul tratat și în limitele competențelor pe care acesta le conferă Comunității, Consiliul, hotărând în unanimitate la propunerea Comisiei și după consultarea Parlamentului European, poate lua măsurile necesare în vederea combaterii oricărei discriminări bazate pe sex, rasă sau origine etnică, pe religie sau convingeri, pe handicap, vârstă sau orientare sexuală."

3 Articolul 21 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „Carta drepturilor fundamentale"), intitulat „Nediscriminarea", are următorul cuprins:

„Se interzice discriminarea de orice fel, bazată pe motive precum sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală."

4 Potrivit dispozițiilor articolului 7 din Carta drepturilor fundamentale, intitulat „Respectarea vieții private și de familie":

„Orice persoană are dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a secretului comunicațiilor."

5 Articolul 8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO"), prevede:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora."

6 Potrivit articolelor 21 și 92 din Regimul aplicabil celorlalți agenți ai Uniunii Europene, dispozițiile articolului 1 din anexa VII la statut privind modalitățile de atribuire a alocațiilor familiale se aplică prin analogie agenților contractuali.

7 Articolul 1 alineatul (2) din anexa VII la statut prevede:

„La alocația pentru locuință are dreptul:

[...]

(c) funcționarul înregistrat ca partener stabil în cadrul unei uniuni consensuale, cu următoarele condiții:

(i) cuplul să furnizeze un document oficial recunoscut ca atare de un stat membru sau de orice autoritate competentă a unui stat membru, care să ateste statutul lor de parteneri în cadrul unei uniuni consensuale;

(ii) niciunul dintre parteneri să nu fie căsătorit sau angajat într-o altă uniune consensuală;

(iii) partenerii să nu fie rude între ei în unul din următoarele grade: părinți, părinți și copii, bunici și nepoți, frați și surori, mătuși, unchi, nepoți, nepoate, gineri și nurori;

(iv) cuplul să nu aibă acces la căsătorie civilă într-un stat membru; se consideră că un cuplu are acces la căsătorie civilă în sensul prezentului punct numai în cazul în care membrii cuplului îndeplinesc toate condițiile stabilite de legislația unui stat membru care autorizează căsătoria unui astfel de cuplu;

(d) prin decizie specială și motivată a autorității împuternicite să facă numiri, luată pe bază de documente doveditoare, funcționarul care, chiar dacă nu îndeplinește condițiile prevăzute la literele (a), (b) și (c), își asumă efectiv obligațiile de familie."

8 Potrivit considerentelor Regulamentului (CE, Euratom) nr. 723/2004 al Consiliului din 22 martie 2004 prin care s-a stabilit versiunea actuală a statutului:

„(7) Trebuie vegheat la aplicarea principiului nediscriminării consacrat de Tratatul CE, urmărindu-se, astfel, dezvoltarea unei politici de personal care să garanteze egalitatea de șanse pentru toți, fără deosebire de sex, capacitate fizică, vârstă, apartenență rasială sau etnică, orientare sexuală sau situație matrimonială.

(8) Este important ca funcționarii angajați într-o uniune consensuală recunoscută de către un stat membru ca uniune stabilă și care nu au acces la căsătorie să primească aceleași avantaje precum cuplurile căsătorite."

9 Potrivit articolului 489 din Codul penal al Regatului Maroc (denumit în continuare „articolul 489 CPM"):

„Se pedepsește cu închisoarea de la șase luni la trei ani și cu o amendă între 200 și 1 000 de dirhami marocani, cu excepția cazului în care fapta constituie o infracțiune mai gravă, oricine comite un act impudic sau împotriva naturii cu un individ de același sex."

10 Articolul 46 din legea din 16 iulie 2004 privind Codul de drept internațional privat al Regatului Belgiei (denumit în continuare „articolul 46 CDIP"), intitulat „Dreptul aplicabil la încheierea căsătoriei", prevede:

„Sub rezerva articolului 47 [care privește formalitățile referitoare la încheierea căsătoriei], condițiile de valabilitate a căsătoriei sunt reglementate, pentru fiecare dintre soți, de dreptul statului al cărui cetățean este la momentul încheierii căsătoriei.

Aplicarea unei dispoziții a dreptului desemnat în temeiul primului paragraf este înlăturată dacă această dispoziție interzice căsătoria între persoanele de același sex, atunci când una dintre ele este cetățeanul unui stat sau are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat al cărui drept autorizează o astfel de căsătorie."

Situația de fapt

11 Reclamantul, agent contractual al Comisiei de la 1 martie 2009, are dublă naționalitate, belgiană și marocană.

12 La 10 octombrie 2008, reclamantul și partenerul său în cadrul unei uniuni consensuale, de același sex și de cetățenie spaniolă, au făcut o „declarație de coabitare legală" în fața ofițerului stării civile al orașului Bruxelles (Belgia). Această declarație a fost înregistrată, în aceeași zi, în registrul național.

13 Cu ocazia determinării drepturilor individuale, reclamantului i s-a refuzat acordarea dreptului de a beneficia de alocația pentru locuință prin decizia Oficiului „Administrarea și Plata Drepturilor Individuale" (PMO) din 5 martie 2009, cu motivarea verbală că respectivul cuplu nu îndeplinea condiția prevăzută la articolul 1 alineatul (2) litera (c) punctul (iv) din anexa VII la statut, având în vedere că avea acces la căsătorie civilă în Belgia.

14 La 9 martie 2009, reclamantul a solicitat recunoașterea de către PMO a coabitării sale legale pentru ca partenerul său să poată beneficia de regimul de asigurări de sănătate al Comisiei. Prin scrisoarea din 6 aprilie 2009, PMO a admis această cerere, informându-l pe reclamant că partenerul acestuia, neavând venit profesional, putea beneficia de asigurarea principală a reclamantului în temeiul articolului 72 alineatul (1) al doilea paragraf din statut.

15 Printr-un e-mail din 2 aprilie 2009, reclamantul a introdus o reclamație, în temeiul articolului 90 alineatul (2) din statut, împotriva deciziei PMO din 5 martie 2009, arătând în esență că, din cauza legislației marocane care pedepsește actele de homosexualitate, cetățenia sa marocană precum și legăturile de natură juridică și afectivă pe care le întreține cu Marocul „conduc la imposibilitatea de a [se] căsători" cu o persoană de același sex.

16 Prin decizia din 17 iulie 2009, autoritatea împuternicită să facă numiri (denumită în continuare „AIPN") a respins reclamația formulată de reclamant, subliniind că legislația marocană care pedepsește comportamentele homosexuale nu constituie un impediment la încheierea căsătoriei reclamantului în Belgia.

Concluziile părților și procedura

17 Reclamantul solicită Tribunalului:

— anularea deciziei PMO din 5 martie 2009 de a nu îi acorda alocația pentru locuință;

— anularea deciziei AIPN din 17 iulie 2009 prin care i s-a respins reclamația;

— obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată.

18 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii ca nefondată;

— obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată.

19 Prin scrisoarea primită la grefă la 21 octombrie 2009, reclamantul a depus o cerere de anonimat pe care Tribunalul a hotărât să o admită. Această decizie a fost comunicată părților prin scrisoarea grefei din 19 noiembrie 2009.

20 Pentru a asigura pregătirea cauzei pentru judecată și derularea procedurii în cele mai bune condiții, Tribunalul a adoptat măsuri de organizare a acesteia, prevăzute la articolele 55 și 56 din Regulamentul de procedură. În acest scop, în cadrul raportului pregătitor de ședință, reclamantul a fost invitat să răspundă la întrebări având ca obiect în special legăturile sale cu Marocul.

21 Prin scrisoarea primită la grefa Tribunalului la 19 martie 2010, reclamantul a dat curs solicitării Tribunalului. Din această scrisoare și din documentele anexate rezultă că reclamantul s-a născut la 23 octombrie 1975 în Belgia și că, fiind marocan prin naștere, a obținut cetățenia belgiană la vârsta de 14 ani, în mod automat, ca urmare a obținerii de către tatăl său a cetățeniei belgiene. Mai rezultă că reclamantul a locuit întotdeauna în Belgia, cu excepția unei perioade de șapte ani petrecute în Spania,

și că nu mergea în Maroc decât în vacanțe. Reclamantul a precizat însă că vorbește limbile berberă și arabă și că, fiind de religie musulmană, a frecventat cursurile școlii arabe, o dată pe săptămână, până la vârsta de 13 ani. Pe de altă parte, el afirmă că din 2003, anul în care tatăl său a fost pensionat, părinții săi locuiesc îndeosebi în Maroc, unde au achiziționat proprietăți imobiliare. În sfârșit, reclamantul arată că este în curs de negocieri cu un agent imobiliar în vederea achiziționării într-un viitor foarte apropiat a unui bun imobiliar în Maroc, act care ar necesita menționarea stării sale civile.

22 Pe de altă parte, tot în cadrul raportului pregătitor de ședință, părțile au fost invitate să transmită Tribunalului dovezi care să ateste aplicarea efectivă a articolului 489 CPM.

23 Prin scrisorile primite la grefa Tribunalului la 31 martie 2010 și la 2 aprilie 2010, Comisia și reclamantul au prezentat, fiecare, anumite informații cu privire la aplicarea efectivă a articolului 489 CPM, provenind în special din presa internațională și de la organizații neguvernamentale, care atestă cel puțin un caz de aplicare efectivă a articolului 489 CPM în decembrie 2007.

24 Cu ocazia ședinței, reclamantul a depus un e-mail pe care l-a trimis la PMO la 16 septembrie 2009 pentru a-i semnala că, de la acea dată, partenerul său a intrat în funcție la Comisie.

Cu privire la obiectul litigiului

25 Reclamantul solicită anularea, pe de o parte, a deciziei PMO din 5 martie 2009, prin care i s-a refuzat acordarea alocației pentru locuință cu ocazia stabilirii drepturilor sale individuale și, pe de altă parte, a deciziei AIPN din 17 iulie 2009 prin care i s-a respins reclamația îndreptată împotriva deciziei din 5 martie 2009.

26 Potrivit unei jurisprudențe constante, concluziile în anularea deciziei de respingere explicită sau implicită a unei reclamații sunt, ca atare, lipsite de conținut autonom și se confundă în realitate cu concluziile în anularea actului care lezează împotriva căruia a fost formulată reclamația (Hotărârea Tribunalului din 23 februarie 2010, Faria/OAPI, F-7/09, punctul 30 și jurisprudența citată).

27 Astfel, atunci când nu face decât să confirme actul sau omisiunea de care se plânge reclamantul, o decizie de respingere, indiferent dacă este implicită sau explicită, nu constituie, privită în mod izolat, un act atacabil (Hotărârea Curții din 28 mai 1980, Kuhner/Comisia, 33/79 și 75/79, Rec., p. 1677, punctul 9, Ordonanța Curții din 16 iunie 1988, Progoulis/Comisia, 371/87, Rec., p. 3081, punctul 17, Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 12 decembrie 2002, Morello/Comisia, T-338/00 și T-376/00, RecFP, p. I-A-301 și II-1457, punctul 34, și Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 2 martie 2004, Di Marzio/Comisia, T-14/03, RecFP, p. I-A-43 și II-167, punctul 54).

28 Calitatea de act care lezează nu poate fi recunoscută cu privire la un act pur confirmativ precum un act care nu conține niciun element nou față de un act care lezează anterior și care, așadar, nu s-a substituit acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 10 decembrie 1980, Grasselli/Comisia, 23/80, Rec., p. 3709, punctul 18, Ordonanța Tribunalului de Primă Instanță din 27 iunie 2000, Plug/Comisia, T-608/97, RecFP, p. I-A-125 și II-569, punctul 23, și Hotărârea Di Marzio/Comisia, citată anterior, punctul 54).

29 Cu toate acestea, s-a hotărât în mai multe rânduri că o decizie explicită de respingere a unei reclamații poate, ținând seama de conținutul acesteia, să nu aibă un caracter confirmativ al actului contestat de reclamant. Aceasta se întâmplă atunci când decizia de respingere a reclamației conține o reexaminare a situației reclamantului în funcție de elemente noi de drept și de fapt sau atunci când respectiva decizie modifică sau completează decizia inițială. În aceste ipoteze, respingerea unei reclamații constituie un act supus controlului instanței pe care aceasta îl ia în considerare pentru aprecierea legalității actului contestat (Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 10 iunie 2004, Eveillard/Comisia, T-258/01, RecFP, p. I-A-167 și II-747, punctul 31, și Hotărârea Tribunalului de

Primă Instanță din 7 iunie 2005, Cavallaro/Comisia, T-375/02, RecFP, p. I-A-151 și II-673, punctele 63-66, Hotărârea Tribunalului din 9 septembrie 2008, Ritto/Comisia, F-18/08, RepFP, p. I-A-1-281 și II-A-1-1495, punctul 17), sau pe care îl consideră chiar un act cauzator de prejudicii care se substituie actului contestat (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Kuhner/Comisia, punctul 9, și Morello/Comisia, punctul 35, și Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 14 octombrie 2004, Sandini/Curtea de Justiție, T-389/02, RecFP, p. I-A-295 și II-1339, punctul 49).

30 În speță, trebuie precizat că decizia din 5 martie 2009 se limita să îi refuze reclamantului dreptul de a beneficia de alocația pentru locuință pe baza unei motivări verbale. Or, ca urmare a acestui refuz, în cuprinsul reclamației sale, reclamantul a prezentat Comisiei elemente de fapt și de drept cu privire la legislația marocană care pedepsește actele de homosexualitate, legislație care i s-ar aplica având în vedere cetățenia sa. Rezultă că, deși este adevărat că decizia din 17 iulie 2009 confirmă refuzul Comisiei de a-i acorda reclamantului alocația pentru locuință, respingând în același timp argumentele acestuia și întărind motivarea orală a acestui refuz, nu este mai puțin adevărat că decizia menționată a intervenit ca urmare a reexaminării situației reclamantului.

31 În aceste împrejurări, decizia din 17 iulie 2009 nu reprezintă un act de confirmare a acestei din urmă decizii și trebuie să fie luată în considerare în cadrul controlului de legalitate pe care Tribunalul trebuie să îl exercite.

32 Prin urmare, trebuie să se considere că acțiunea are drept efect sesizarea Tribunalului cu concluziile prin care se solicită anularea atât a deciziei din 5 martie 2009, cât și a celei din 17 iulie 2009 (denumite în continuare „deciziile atacate”).

Cu privire la concluziile prin care se solicită anularea deciziilor atacate

33 În susținerea concluziilor prin care se solicită anularea deciziilor atacate, reclamantul invocă un motiv unic, întemeiat pe încălcarea articolului 1 alineatul (2) litera (c) punctul (iv) (denumită în continuare „prima dispoziție în litigiu”) și a articolului 1 alineatul (2) litera (d) (denumită în continuare „a doua decizie în litigiu”) din anexa VII la statut.

Argumentele părților

34 În cadrul motivului său unic, reclamantul invocă, în esență, trei obiecții împotriva deciziilor atacate.

35 În primul rând, reclamantul susține că, având în vedere una dintre cele două cetățenii ale sale, și anume cetățenia marocană, la care i-ar fi interzis să renunțe, urmărirea penală la care s-ar expune în Maroc în temeiul articolului 489 CPM, în cazul în care ar încheia o căsătorie cu partenerul său în Belgia, face ca această căsătorie să fie imposibilă. Potrivit reclamantului, homosexualitatea sa ar fi dezvăluită imediat și ar face în acest caz obiectul urmăririi penale declanșate exclusiv din cauza schimbării de stare civilă la care ar conduce căsătoria. În consecință, cu ocazia oricăror demersuri administrative în cadrul cărora ar trebui să își decline starea civilă (de exemplu, la reînnoirea pașaportului, la achiziționarea sau la vânzarea de bunuri imobiliare sau cu ocazia unei succesiuni), ar fi expus unui risc real de sancțiuni penale.

36 În al doilea rând, reclamantul pretinde că, în orice caz și independent de aplicabilitatea primei dispoziții în litigiu, există, ca urmare a obligației de solicitudine a administrației față de funcționar, posibilitatea de a obține alocația pentru locuință prin intermediul celei de a doua dispoziții în litigiu, dacă funcționarul nu îndeplinește, potrivit Comisiei, condițiile prevăzute de prima dispoziție în litigiu, însă își asumă efectiv obligațiile de familie.

37 În al treilea rând, încălcarea celor două dispoziții în litigiu ar determina o discriminare împotriva reclamantului în raport cu funcționarii pentru care opțiunea căsătoriei nu aduce atingere niciunui principiu de drept public în țara ai cărei cetățeni sunt.

38 Comisia concluzionează în sensul respingerii motivului unic invocat de reclamant, respingând cele trei obiecții menționate mai sus.

39 În primul rând, Comisia susține că ceea ce se pedepsește prin articolul 489 CPM nu este căsătoria dintre persoane de același sex, ci actul sexual dintre persoane de același sex. Or, independent de statutul matrimonial, reclamantul s-ar afla oricum sub amenințarea teoretică a urmăririi penale, întrucât autoritățile marocane ar putea afla despre homosexualitatea sa pe alte căi, în special luând cunoștință de coabitarea legală deja înregistrată cu partenerul său de același sex. În plus, având în vedere că eventuala căsătorie încheiată în Belgia între reclamant și partenerul său nu ar produce niciun efect în Maroc, reclamantul nu ar fi obligat să dezvăluie autorităților marocane existența acesteia, cu atât mai mult cu cât cartea de identitate marocană i-ar fi suficientă pentru orice demersuri administrative în această țară. În plus, Comisia afirmă că nu impune nicidecum ca reclamantul să renunțe la cetățenia marocană pentru a beneficia de alocația pentru locuință, dreptul belgian permițând, în speță, căsătoria reclamantului în pofida naționalității sale marocane. Mai mult, nu ar reveni instanțelor Uniunii sarcina de a interpreta această dispoziție, întrucât ea ar cuprinde o trimitere expresă la legislațiile statelor membre, astfel încât problema dacă un cuplu are acces la căsătorie civilă într-un stat membru ar depinde de o decizie care nu ar intra în domeniul unic de competență al statului membru respectiv, în cazul de față, Belgia.

40 În al doilea rând, în ceea ce privește aplicabilitatea celei de a doua dispoziții în litigiu, Comisia apreciază că obiecția este, pe de o parte, inadmisibilă, în măsura în care, întrucât nu a introdus o cerere în acest sens sau chiar o reclamație împotriva pretinsului refuz implicit al Comisiei de a aplica dispoziția în cauză, reclamantul nu ar fi respectat procedura precontencioasă. Pe de altă parte, reclamantul nu ar fi prezentat documente probante care să ateste existența obligațiilor sale de familie. În orice caz, Comisia ar dispune de o marjă largă de apreciere în aplicarea celei de a doua dispoziții în litigiu, care, chiar presupunând că reclamantul îndeplinește condițiile pentru aplicarea ei, nu ar institui un drept absolut la alocația pentru locuință.

41 În al treilea rând, Comisia consideră că, potrivit jurisprudenței, o diferență de tratament întemeiată pe statutul familial nu constituie o discriminare. Întrucât prima dispoziție în litigiu aplică funcționarilor angajați într-o uniune consensuală un regim diferit de cel al funcționarilor căsătoriți, reclamantul ar fi trebuit să ridice o excepție de nelegalitate împotriva acestei dispoziții. Or, reclamantul nu a procedat astfel.

Aprecierea Tribunalului

42 Trebuie precizat, mai întâi, că extinderea dreptului la alocația pentru locuință a funcționarilor înregistrați ca parteneri stabili în cadrul unei uniuni consensuale, inclusiv persoane de același sex, corespunde, potrivit considerentului (7) al Regulamentului nr. 723/2004, preocupării legiuitorului de a asigura aplicarea principiului nediscriminării consacrat de articolul 13 alineatul (1) CE [devenit după modificare articolul 19 alineatul (1) TFUE] și de a continua astfel dezvoltarea unei politici de personal care să garanteze egalitatea de șanse pentru toți, fără a se ține seama de orientarea sexuală sau de situația matrimonială a persoanei în cauză, ceea ce corespunde de asemenea interdicției oricărei discriminări întemeiate pe orientarea sexuală, prevăzută la articolul 21 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale. În plus, extinderea dreptului la alocația pentru locuință la funcționarii înregistrați ca parteneri stabili în cadrul unei uniuni consensuale, inclusiv persoane de același sex, reflectă cerința de a-i proteja pe funcționari împotriva ingerințelor administrației în exercitarea dreptului lor la respectarea vieții private și de familie, astfel cum este recunoscut la articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale și la articolul 8 din CEDO.

43 La fel ca în cazul protecției drepturilor garantate de CEDO, trebuie ca normele statutare care extind dreptul la alocația pentru locuință la funcționarii înregistrați ca parteneri stabili în cadrul unei uniuni consensuale, inclusiv persoane de același sex, să ofere o interpretare de natură să asigure normelor menționate mai sus o mai mare eficiență, astfel încât dreptul în cauză să nu rămână teoretic sau iluzoriu, ci să se dovedească a fi concret și efectiv (a se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Airey împotriva Irlandei din 9 octombrie 1979, seria A, nr. 32, § 24, Hotărârea Partidul Comunist Unificat al Turciei și alții împotriva Turciei din 30 ianuarie 1998, *Recueil des arrêts et décisions*, 1998-I, § 33, Hotărârea Kreuz împotriva Poloniei din 19 iunie 2001, *Recueil des arrêts et décisions*, 2001-VI, § 57, și Hotărârea Scoppola împotriva Italiei (nr. 2) [GC] din 17 septembrie 2009, *Recueil des arrêts et décisions*, 2009-, § 104).

44 Or, pentru funcționarii înregistrați ca parteneri stabili în cadrul unei uniuni consensuale, inclusiv persoane de același sex, ar exista riscul ca dreptul la alocația pentru locuință, astfel cum este consacrat de prima dispoziție în litigiu, să se dovedească teoretic și iluzoriu în cazul în care noțiunea „acces la căsătorie civilă într-un stat membru”, a cărei lipsă constituie una dintre condițiile pentru ca un astfel de funcționar să beneficieze de alocația pentru locuință, ar fi extinsă numai într-un sens formal, întrucât aplicarea primei dispoziții în litigiu depinde de aspectul dacă respectivul cuplu îndeplinește condițiile legale prevăzute de dreptul național aplicabil, fără să se verifice caracterul concret și efectiv al accesului la căsătorie în sensul jurisprudenței citate anterior a Curții Europene a Drepturilor Omului.

45 Rezultă că, la examinarea aspectului dacă un cuplu de persoane de același sex are acces la căsătorie civilă în conformitate cu legislația unui stat membru, administrația nu poate face abstracție de dispozițiile legii unui alt stat membru cu care situația în cauză prezintă o strânsă legătură datorită naționalității persoanelor respective, atunci când o astfel de lege, deși este adevărat că nu se aplică aspectelor privind încheierea căsătoriei, ar risca să facă teoretic și iluzoriu accesul la căsătorie și, așadar, dreptul la alocația pentru locuință. Acest lucru survine în special în cazul unei legi naționale care pedepsește actele de homosexualitate fără ca măcar să facă o distincție potrivit locului în care este comis actul sexual, astfel cum este situația articolului 489 CPM.

46 Această concluzie nu poate fi pusă la îndoială de modul de redactare a celei de a doua teze a primei dispoziții în litigiu. Astfel, această teză se limitează să indice că, pentru a exista un „acces la căsătorie civilă” în sensul primei teze a primei dispoziții în litigiu, partenerii din cuplul în cauză trebuie să îndeplinească „toate” condițiile stabilite de legislația aplicabilă. Acest text nu face decât să aducă o clarificare regulii stabilite deja de prima teză a aceleiași dispoziții, clarificare cu totul străină de problematica dezvoltată la punctele 43-45 din prezenta hotărâre, și care nu se opune orientărilor care se desprind de aici în cadrul problematicii în cauză. A interpreta această a doua teză în sensul în care numai dispozițiile în vigoare în dreptul statului membru în cauză sunt luate în considerare la aplicarea articolului 1 alineatul (2) din anexa VII la statut nu ar respecta cerința unei interpretări dinamice care să țină seama, potrivit unei jurisprudențe constante, nu numai de formularea acestora, ci și de obiectivele urmărite de legiuitor (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 29 septembrie 2009, O/Comisia, F-69/07 și F-60/08, RepFP, p. I-A-1-349 și II-A-1-1833, punctul 114 și jurisprudența citată).

47 În speță, Tribunalul constată că reclamantul este agent contractual, înregistrat ca partener stabil într-o uniune consensuală în Belgia. În consecință, cuplul în cauză ar fi putut încheia, în principiu, o căsătorie civilă în Belgia, în măsura în care articolul 46 CDIP înlătură interdicția căsătoriei dintre persoane de același sex prevăzută eventual în dreptul național al oricăruia dintre partenerii cuplului, marcând astfel faptul că o astfel de interdicție este contrară concepțiilor sociale și juridice existente în Belgia.

48 Cu toate acestea, reclamantul a susținut, fără a fi contrazis de Comisie, că articolul 489 CPM face încă parte din dreptul în vigoare în Maroc, țară cu care are legături strânse datorită uneia dintre cele două cetățenii ale sale.

49 Mai mult, bazându-se pe o documentație voluminoasă, care atestă că persecuția homosexualilor în Maroc este încă de actualitate, reclamantul a susținut că articolul 489 CPM cunoaște o aplicare efectivă în această țară și că orice cetățean marocan care intenționează să încheie o căsătorie cu o persoană de același sex se expune la riscuri și la constrângeri grave. Se impune constatarea că, în lumina documentației în cauză, aceste riscuri și constrângeri nu sunt în aparență ipotetice, ci cu adevărat reale.

50 Printr-o scrisoare din 31 martie 2010, Comisia a transmis Tribunalului o serie de documente cu privire la același subiect. Această documentație, identică în parte cu cea prezentată de reclamant, nu permite să se pună în mod serios la îndoială afirmațiile acestuia din urmă expuse la punctul precedent.

51 Astfel, rezultă, în primul rând, din documentația prezentată de Comisie că, din cauza existenței articolului 489 CPM, autoritățile consulare din Franța în Maroc nu sunt autorizate să înregistreze parteneriatele dintre persoane de același sex. Pe de altă parte, această documentație furnizează informația că, în primul rând, „în Maroc, homosexualitatea este tolerată în clandestinitate, dar [...] este pedepsită atunci când este revelată în mod public”, că, în al doilea rând, „în iunie 2004, 43 de gay care se reuniseră pentru a serba ziua onomastică a unuia dintre ei într-o sală de ceremoni[i] au fost plasați în arest preventiv”, că, în al treilea rând, la 10 decembrie 2007, Tribunalul de Primă Instanță din Ksar-El-Kebir (Maroc) a condamnat șase bărbați pentru încălcarea articolului 489 CPM, decizie care ar fi fost confirmată de Curtea de Apel din Tanger (Maroc), că, în al patrulea rând, „de la independența Marocului în anul 1956, peste 5000 de homosexuali [au fost deferiți] instanțelor” în temeiul articolului 489 CPM.

52 Desigur, Comisia a declarat, cu ocazia ședinței, că, dacă reclamantul ar fi adus dovada celui mai mic risc de a se plasa într-o situație juridică delicată față de articolul 489 CPM ca urmare a eventualei sale căsătorii, ar fi manifestat solicitudine și bunăvoință în ceea ce îl privește, analizând posibilitatea de a face aplicarea celei de a doua dispoziții în litigiu. Cu toate acestea, Comisia a negat existența unui astfel de risc.

53 Or, prin natura și prin conținutul său, o dispoziție precum articolul 489 CPM, care pedepsește actele de homosexualitate, acte pe care căsătoria dintre persoane de același sex le implică prin definiție, poate să dea naștere în mod rezonabil unor temeri de persecuție împotriva persoanei reclamantului și să justifice pe bună dreptate reticența acestuia, precum și reticența oricărui cetățean marocan normal avizat și prudent de a încheia o căsătorie cu o persoană de același sex. Nimic din cuprinsul acestui dosar nu permite să se considere că astfel de temeri sunt ilogice sau exagerate; dimpotrivă, în lumina documentației prezentate de părți, nu se poate nega caracterul real al riscurilor și al constrângerilor la care se expun cetățenii marocani care intenționează să încheie o căsătorie cu o persoană de același sex (a se vedea punctele 49 și 50 din prezenta hotărâre).

54 Pe de altă parte, chiar presupunând că articolul 489 CPM ar fi căzut în desuetudine, această împrejurare, pe lângă faptul că nu ar evita să îi dea reclamantului sentimentele de teamă, de suferință și de angoasă care rezultă din însăși existența articolului în cauză, nu ar exclude nicidecum riscul unei schimbări de politică din partea autorităților competente atât timp cât articolul este încă în vigoare (a se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Dudgeon împotriva Regatului Unit din 22 octombrie 1981, seria A, nr. 45, § 40-41, și Hotărârea Norris împotriva Irlandei din 26 octombrie 1988, seria A, nr. 142, § 33). În plus, nu se poate exclude, în actuala stare de lucruri, nici ca, la momentul adoptării în Maroc a unui act juridic sau administrativ pentru care reclamantul ar fi obligat să își precizeze starea civilă, acesta, dacă ar fi căsătorit în Belgia cu o persoană de același sex, să facă în Maroc obiectul unei anchete de poliție referitoare la comportamentul său privat, nici ca persoane particulare să încerce să angajeze împotriva lui în Maroc acte de represiune personală (a se vedea în acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Modinos împotriva Ciprului din 22 aprilie 1993, seria A, nr. 259, § 23).

55 Rezultă că, în lumina dosarului, accesul reclamantului la căsătorie civilă nu poate fi considerat ca fiind concret și efectiv în sensul jurisprudenței citate la punctul 43 din prezenta hotărâre.

56 Nu poate fi primit, pe de altă parte, argumentul Comisiei potrivit căruia reclamantul se află, în orice caz, sub amenințarea teoretică a urmăririi penale, în măsura în care autoritățile marocane ar putea afla că este homosexual prin prisma coabitării legale deja înregistrate cu partenerul său de același sex. Astfel, este suficient să se precizeze, în această privință, că, în Belgia, numai căsătoria determină o schimbare a stării civile; partenerii angajați într-o coabitare legală, introdusă prin legea din 23 noiembrie 1998 (*Moniteur Belge* din 12 ianuarie 1999, p. 786), apar, în ceea ce îi privește, ca fiind încă celibatari în documentele administrative belgiene. În plus, articolul 15 din Codul familiei din Regatul Maroc prevede că marocanii care au încheiat o căsătorie în conformitate cu legislația locală a țării de reședință trebuie să depună o copie a actului de căsătorie, într-un termen de trei luni de la încheierea acesteia, la serviciile consulare marocane de la locul de încheiere a actului în vederea transmiterii sale ofițerului stării civile de la locul nașterii soților în Maroc. Rezultă că, spre deosebire de ceea ce afirmă Comisia (a se vedea punctul 39 din prezenta hotărâre), căsătoria eventuală a reclamantului cu partenerul său de același sex ar trebui să fie adusă la cunoștința autorităților marocane, aceasta cu riscul aplicării articolului 489 CPM, în măsura în care orice căsătorie implică, prin definiție, relații sexuale între parteneri. Chiar acesta este, de altfel, motivul pentru care trebuie să fie înlăturat argumentul Comisiei potrivit căruia ceea ce se pedepsește prin articolul 489 CPM nu este căsătoria dintre persoane de același sex, ci actul sexual dintre persoane de același sex.

57 Rezultă că trebuie admise concluziile în anulare în temeiul primei obiecții formulate în cadrul motivului unic al reclamantului, fără a fi necesară pronunțarea cu privire la celelalte obiecții.

58 Având în vedere toate cele expuse mai sus, trebuie să se anuleze deciziile atacate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

59 Potrivit articolului 87 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, sub rezerva altor prevederi din capitolul VIII din titlul II al respectivului regulament, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. În temeiul alineatului (2) al aceluiași articol, Tribunalul poate, în măsura impusă de echitate, să decidă ca o parte care cade în pretenții să fie obligată numai la plata parțială a cheltuielilor de judecată sau chiar să nu fie obligată la plata acestora.

60 Din motivele enunțate mai sus rezultă că partea căzută în pretenții este Comisia. În plus, reclamantul a cerut în mod expres, în concluziile sale, ca aceasta să fie obligată la plata cheltuielilor de judecată. Împrejurările speței nejustificând aplicarea dispozițiilor articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comisia va fi obligată la plata cheltuielilor de judecată aferente procedurii principale.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL FUNCȚIEI PUBLICE (Camera a doua)

declară și hotărăște:

1) Anulează deciziile Comisiei din 5 martie 2009 și din 17 iulie 2009 de a refuza să i se acorde domnului W dreptul de a beneficia de alocația pentru locuință prevăzută la articolul 1 din anexa VII la Statutul funcționarilor Uniunii Europene.

2) Comisia Europeană suportă toate cheltuielile de judecată.

Tagaras Van Raepenbusch Rofes i Pujol

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 14 octombrie 2010.

Grefier
W. Hakenberg

Președinte
H. Tagaras

Textul prezentei decizii, precum și textele deciziilor instanțelor Uniunii Europene citate în aceasta sunt disponibile pe pagina internet www.curia.europa.eu